

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

103. An in dubio facti non solum in causa homicidij, sed etia[m] in aliis casibus, quis censendus sit irregularis? Et quid in dubio homicidij iusti commissi, ut in bello iusto? Et infertur dubium, an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

judicare se occidisse. Varii affirmant, sed non videtur improbabile, quod non teneatur se habere tamquam irregularem, quia Pontifex in *de cap. petio tua* dicit: Si de interfectione cuiusquam in illo conflictu tua conscientia te remordeat, quod non contingit quando nullum probabile iudicium formari potest. Ita ille, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam Avila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. concl. 3.* ubi citat Navarrum & Henriquez, & addit quoddam si solum dubium sufficeret ad irregularitatem in his qui pugnant in bello iusto innumeri essent irregulares, & ideo hanc sententiam post hæc scripta inveni docere Merollam in *disp. Theol. tom. 1. disp. 3. cap. 4. n. 252.* qui respondet ad *cap. petio tua.*

RESOL. CII.

An in dubio facti circa homicidium, censendus sit quis irregularis?

Et an doctrina prædicta questionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidii iusti v. g. in bello iusto commisi, & in aliquibus casibus dubiis, pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis juris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, nisi in dubio facti homicidii prohibiti? Ex *part. 3. tract. 5. & Misc. 1. Resol. 72.*

S. 1. **A**ffirmative communiter Doctores respondent, quos citant sequuntur Sanch. in *summa*, tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 42. & seqq. Avila de *conf. part. 7. disp. 2. dub. 5.* Villalobos in *summa*, tom. 1. tr. 1. Valent. tom. 4. p. 4. disp. 7. quest. 19. punct. 2. Flores de Mena *variar. resolut. lib. 1. quest. 9. n. 18.* Azorius *part. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. & 11.* Salas in *part. 2. q. 2. tr. 8. disp. unic. sect. 10. a. num. 70.* Vgolinus de *conf. c. 4. §. 2. num. 3.* Sayrus de *conf. lib. 6. cap. 2. n. 16.* cum aliis, & hoc non solum in foro externo, sed interno, ut patet *cap. ad audientiam*, de homicidio.

2. Non reticemus tamen contrarium docere Henriquez *lib. 1. cap. 3. n. 3. & 4. & cap. 14. num. 3.* & hoc probabile esse putat Suar. de *conf. disp. 40. sect. 2. n. 14.* & ad *cap. ad audientiam*, respondent procedere quando homicidium est ita dubium, ut verisimilius sit fuisse perpetratum, idque sibi videri declaratum in *cap. significasti*, ad finem, nec ab illa communi regula, Omnia sunt restringenda, discedendum nisi ratio convincat, quod non adest in casu dubii: ergo, &c. Sed tu primam sententiam tene.

3. Dicendum est tamen contra Turrianum de *conf. part. 7. disp. 57. dub. 5.* Vasq. in *p. 2. disp. 65. cap. 3. & disp. 66. cap. 1.* Covarruviam, & alios, in aliis dubiis facti præter homicidium, quis minime censendus est irregularis in utroque foro, & sic qui dubitat an legitime natus sit, necne, potest legitimus censeri, & sacros ordines accipere, & qui dubitat utrum uxor unica accesserit virgo, potest ita præsumere & Clericus fieri; & ratio horum omnium est, quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus iure expressis, *cap. is qui sent. de excomm. in 6.* sed in iure tantum pro dubio homicidii incurritur irregularitas, ut patet. Ergo in aliis dubiis præter homicidium standum est illis regulis juris communis tam Canonici, quam civilis, assentibus in dubio neminem condemnandum, in poenis benigniorem interpretationem faciendam. Et ita docet Henricus *lib. 14. cap. 3. n. 4.* Avila de *conf. part. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 2.* Layman in *Theol. mor. lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. num. 39.* Coninch de *Sacram. disp. 18. dub. 2. num. 2.* Salas in *p. 2. q. 21. tract. 8. disp. 1. sect. 18. num. 168.* & alii.

Sup. hoc sup. in tr. 4. ref. 6. §. vit. & in aliis ejus an not.

4. Notandum est etiam quoddam licet, ut dictum est, hæc doctrina non est extendenda ad dubium mutilationis, quia mutilatio non est homicidium: neque ad dubium homicidii iusti, v. g. in bello commisi, quod quid dicat Henriquez *lib. 14. cap. 3. n. 4.* Navarrus *cap. 2. dub. 206.* Avila de *conf. p. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 2.* Bonacina de *conf. disp. 7. quest. 1. punct. 5. n. 4.* qui iura ad hoc loquuntur de casu homicidii prohibiti, & odia sunt magis restringenda. Vide Sanch. in *summa*, tom. 1. lib. 1. c. 10. cap. 40. & 50. Filiucium *tom. 1. tract. 19. cap. 2. §. 2. num. 47.* & alios. Vnde ex his omnibus concludunt Confessarii, quod in omnibus dubiis, juris vel facti, nunquam incurritur irregularitas, nisi in dubio facti homicidii prohibiti. Et hæc omnia procedunt in casu veri dubii, nempe quando intellectus in neutram partem inclinare potest, nam si aliquis probabiliter opinetur, non commisisse homicidium, irregularis minime censendus erit.

RESOL. CIII.

An in dubio facti non solum in causa homicidii, sed etiam in aliis casibus, quis censendus sit irregularis? Et quid in dubio homicidii iusti commisi, ut in bello iusto?

Et inferitur dubium, an mutilaverit, non esse irregularem. Ex *p. 4. tract. 2. Res. 52.*

S. 1. **D**E hoc casu alibi pauca diximus, & ad Affirmativam illum affirmative respondet Hurtado *disp. 1. de irregular. diff. 4. num. 15.* & ante illum Valquez in *1. disputat. 66. cap. 1.* & Turrianus de *conf. lib. 8. disputat. 57. dub. 5.* Ratio est, quia alias sic dubius per totum temere se exponeret periculo faciendo contra prohibitionem irregularitatis, quod efficaciter deducitur ex *cap. ad audientiam*, & *cap. significasti*, de homicidio, in quibus generaliter traditur doctrina pro omni puro dubio facti, quia in eis non traditur ratio aliqua peculiaris & propria dubii homicidii, sed generaliter omnibus dubiis, (excepto dubio in materia iustitiae) quia in illis capitulis non dicitur in dubio homicidii abstinendum esse à ministerio Altaris, quia in dubiis tutiorem semitam debeamus eligere, ubi exponendum est quod dicitur *debeamus*, quo denotatur tunc non imponi à Pontifice peculiarem aliquam obligationem pro casu homicidii, sed obligationem generaliter in dubio cuiuscumque facti aliunde provenire, ex lege videlicet, aut ex præcepto, cuius transgressioni dubius se temere exponit. Hæc Hurtado & ideo Turrianus ait quoddam in supradictis iuribus interrogatus Pontifex non condidit novum jus, sed declaravit obligationem juris naturalis nam circa factum non debebat statuere legem, sed pro futuro. Item quia reddidit rationem suæ regulæ, nempe quia in dubiis tutior pars est eligenda, quæ ratio inepet subjangeretur si esset falsa, & non contineret doctrinam universalem.

2. Verum his non obstantibus communiter contrariam sententiam docent DD. nempe in solo homicidio quem censeri irregularem in dubio facti, secus in aliis casibus. Ita Maldetus 1. 2. D. Thoma *quæst. 19. art. 5. disputat. 87. dub. 8.* Alphonsus de Leone *tractat. de offic. & potest. confess. tom. 1. recollect. 17. num. 68.* Suarez de *censur. disput. 40. sect. 6.* Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 4.* Avila *p. 7. disp. 2. dub. 5. conclus. 2.* Sanch. *tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 48.* Layman *lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. num. 39.* Coninch de *Sacram. disput. 18. dub. 2. numero 22.* Salas in *1. 2. quest. 21. tract. 8. disputat. 1. sect. 18. num. 168.* & alii penes ipsos. Prima pars positæ.

nostræ conclusionis probatur ex dictis *cap. ad audientiam*, & *cap. significasti*. Secunda pars probatur, quia omnia clamant in casu dubio neminem esse puniendum, eo quod in dubiis melior sit conditio possidentis; ad rationes vero superius adductas respondet Sanchez & alii ubi supra. Ex his inferitur contra Henriquez lib. 1. *cap. 3. num. 4.* dubium an mutilaverit non esse irregularem, cum iura, ut dictum est, in solo dubio homicidii hanc irregularitatem statuerint, non sunt extendenda ad dubium facti mutilationis. Ita Sanchez tom. 1. lib. 1. *cap. 10. num. 49.* & alii. Deinde ex his sequitur quod in dubio juris quis non sit censendus irregularis, quando videlicet non constat irregularitatem aliquam esse à jure statutam, quod clare probatur ex *cap. is qui de sentent. excommunic. in 6.* ubi dicitur irregularitatem non incurri, nisi quando est expressa in jure: ac quando jus est dubium, non dicitur esse expressa in jure. Ergo, & ita docent DD. cit. ubi supra.

3. Non tetricam tamen hic adnotare aliquos asserere etiam in dubio facti homicidii neminem se irregularem gerere debere, & ad *cap. audientiam*, respondent procedere quando homicidium, ut verisimilius sit fuisse perpetratum, idque sic videri declaratum, ab Innocent. III. *cap. significasti 2. ad fin.* & hanc sententiam non esse improbabilem, docet ipsemet Sanchez de censur. disp. 40. sect. 6. num. 70. & post illum Salas in 1. *tom. 1. quest. 2. 1. r. 8. disp. 1. sect. 6. num. 70.* Alphonsus de Leone tr. de potest. confessor. tom. 1. recollect. 17. num. 57. & Rebellius part. 2. lib. 1. quest. 3. sect. 2. num. 13. asserens quoddam recentiores ita sentire; sed non est recedendum à contraria sententia, nisi in dubio homicidii iuste commissi, ut in bello iusto, nam in hoc casu dubitandum, ut supra diximus, puto non esse irregularem, quia in *cap. ad audientiam*, & in *cap. significasti*, sermo est in dubio facti homicidii; occisio autem iniusta non venit sub nomine homicidii. Ergo, &c.

RESOL. CIV.

An in dubio facti censendus sit quis irregularis, si agatur de homicidio? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Resol. 6.

Cum communi sententia Doctorum, affirmativam sententiam docui in parte 4. tr. 2. *resol. 52.* Sed novissime (attendas quæso, amice Lector) negativæ sententiæ adheret Ioannes Escobar in 1. *tr. de iur. foro*, art. 1. num. 74. ubi sic ait: Ego verò, ut veritas noviter appareat præter omnes, quos viderim contendo, nullum discrimen inter dubium circa homicidium, & inter dubium circa alias, præter homicidium, irregularitatis causas; nam quocumque casu dubium vertatur, excludi irregularitatem verisimilium censuo; nusquam enim vidimus aliquem jure puniri ob delictum, nec ob causam dubiam; certum enim debet esse factum, ut puta homicidium, mutilatio &c. ob quod incurritur irregularitas; alias dubio facto manente, potest quis vi ea possessione, in qua ante factum dubium constitutus erat: quæ regula locum obtinet tam in foro seculari, quam in foro animæ, uti ex pluribus observat Sanchez 1. in Decal. d. c. 10. n. 1. Bonacina 2. de peccatis q. 4. punct. 7. num. 13. vers. Insuper, & de rescript. disp. 1. q. 2. punct. 2. n. 34. & seg. Ioan. Sanch. select. disp. 42. quare dubio manente, an homicidium sit sequutum, nulla aderit irregularitas; quod etiam in cæteris causis irregularitatis servandum est, ut probabimus: sicut enim dubitans an damnum intulerit, vel homicidium commiserit, ad restitutionem non tenetur, quæ jure naturali & divino provenit, ut patet Tob. 2. 21. & Math. 22. 21.

Tom. V.

& ad Roman 13. 7. multo minus irregularitati subijcitur, quæ juris positivi est, licet in hoc contrariam habeamus Henriquez 13. de irregular. cap. 16. num. 3. maxime dum certum jus ita statuens, non apparet, sicut in specie propoſita nullum extare asserimus, ut ex dicendis patebit.

2. Tota igitur difficultas manet in intellectu textus in d. *cap. ad audientiam*. 12. *cap. significasti* 18. quod se discerni, *cap. pen. extr. de homicid.* in quibus aliud constitutum videtur, & sunt fundamenta potiora contrariæ sententiæ.

3. Dicendum est igitur, textum in d. *cap. ad audientiam*, 12. de homicid. nec contra nos esse, nec probare communem opinionem supra relatum, cum in eo maneat certa mors famuli, certa culpa Præbyteri, & certum vulnus contra quem est juris præsumptio, nempe mortem ex vulnere ab eo illato securam fuisse, sequitur necessarîo contra illum judicandum, non tam circa reatum homicidii, leg. ita vulneratus 51. & leg. segg. ad leg. Aquiliam, cap. 2. de Cleric. percussore, cap. continebatur. 8. *cap. significasti*, el. 2. 18. in ord. de homicid. Ant. Gom. 3. var. cap. 3. num. 29. Gall. observat. 111. n. 11. & alii penes Farinacium 3. tom. de homicid. quest. 127. n. 21. & 23. Sed etiam circa incurſam irregularitatem, de qua loquitur d. *cap. ad audientiam*, & DD. citati circa supra n. 67. & seg. & num. 71. Quamvis vertatur dubium circumstantiam homicidii, nempe, an ex vulnere, vel ex infirmitate, vel ex incurſu Medici, excessivè vulnerati mors fuerit secuta; nam certo vulnere extante, & morte vulnerati dubium incidens, non debet attendi, ne certum pro incerto omittatur; nec quidem omitti debet possessio, tam quæ est pro lege inducente hoc in casu irregularitatem, quam quæ est pro mortuo, & tam ratione vulneris quam culpæ vulnerantis, ob quam cecidit vulneratus à possessione innocentie suæ, & exercendi sacra, nec juvari ea poterit, habendo contra se occisum certum, & certam culpam, pro quo est tutior pars, & major verisimilitudo in eo, quod mors obvenit ex vulnere, tam ratione periculose partis, nempe dorsi, ubi fuit vulnus, ex adductis à Farinacio de pena tempor. quest. 96. num. 52. & 3. p. quest. 127. num. 5. quàm ratione infirmitatis, quæ potuit oriri occasione vulneris, & ita ratione utriusque mortem obvenisse, absque excusatione ulla ex parte vulnerantis, pro quo major verisimilitudo est, quàm ex contrario, & ita utraque facie adest certum factum homicidii, non dubium.

4. Nec quidem contrariam habemus text. in d. *cap. significasti* 18. §. quod si discernis, eodem tit. de homicid. In quo etiam habemus certum occisum ex certo vulnere, & à certo inflicto vulneranti, habemusque etiam certam ejus culpam, cum cooperatus fuerit in occisione; & ita habemus etiam certum effectum, id est, irregularitatem ex certo facto, & certo jure procedentem, ut in præmissis 1. n. 77. dixi. Dubium quidem circumstantiæ est, an ex hoc, an ex illo vulnere mors fuerit secuta, quod in considerationem non venit adversus tot certitudines in principali, quod retulimus, & cum omnes auxiliantes, sive cooperantes concurrerint ad vulnerandum, occidendum, &c. non in dubio, sed verè & evidenter, necesse est ut concurrant irregularitatem, & locum habent cæteræ rationes, de quibus in præced. duobus numeris.

5. Itidem eandem responsionem admittit textus in d. *cap. penult. de homicid.* in quo certò apparent plures occisi, certæ percussiones, certaque culpa ex parte Pelagii Præbyteri, qui quosdam percussit, & remordebat eum conscientia de interfectione alicujus ex quatuordecim, & qui occisi extiterunt, quod sufficit ad incurſum irregularitatis, ut patet ex d. *cap. significasti*, & ibi communiter DD. & ex pluribus citatis per Bonac. 7.

Y 3 de